

FSC® jako narzędzie pomocne w adaptacji gospodarki leśnej do zmian środowiskowych i społecznych

Marek Rzońca^{1,2}, Karolina Tymorek^{1,2}

¹Krajowi Reprezentanci FSC w Polsce, ul. Złota 59, 00-120 Warszawa;

²FSC International gGmbH Adenauerallee 134, 53113 Bonn

{m.rzonca, k.tymorek}@fsc.org

Forest Stewardship Council (FSC) to międzynarodowa organizacja *not-for-profit*, która promuje odpowiedzialne zarządzanie lasami na całym świecie. Dobrowolny system certyfikacji FSC zapewnia, że gospodarka leśna prowadzona jest w sposób odpowiedzialny, z poszanowaniem środowiska oraz praw społeczności lokalnych i pracowników sektora leśnego. Certyfikacja FSC obejmuje szereg Zasad i Kryteriów, które pomagają w zachowaniu równowagi między interesami gospodarczymi, przyrodniczymi i społecznymi, co przyczynia się do ochrony ekosystemów leśnych i poprawy warunków życia ludzi związanych z gospodarką leśną.

Niedawno zrewidowany standard gospodarki leśnej FSC dla Polski, który wszedł w życie 1 października 2024 roku, podkreśla konieczność dostosowania gospodarki leśnej do zmian środowiskowych i społecznych. Szczególnie akcentuje społeczną funkcję lasów oraz aktywny udział interesariuszy w planowaniu gospodarowania zasobami leśnymi. Dostosowanie standardu do nowych wyzwań pozwala lepiej chronić zasoby naturalne, minimalizować negatywny wpływ na środowisko oraz zapewniać trwałość lasów dla przyszłych pokoleń.

Standard FSC wymaga m.in. identyfikacji społeczności lokalnych, które posiadają prawa lub interesy związane z lasami objętymi certyfikacją. Organizacje zarządzające lasami zobowiązane są do prowadzenia regularnych konsultacji ze społecznościami, aby lepiej zrozumieć ich potrzeby i oczekiwania. W wyniku tych konsultacji powinny powstawać strategie i plany umożliwiające łączenie interesów gospodarczych z zachowaniem funkcji społecznych i przyrodniczych lasów. Współpraca ze społecznościami może obejmować m.in. angażowanie ich w proces planowania gospodarowania zasobami leśnymi, edukację ekologiczną oraz działania na rzecz ochrony bioróżnorodności.

Kolejnym istotnym elementem standardu jest obowiązek tworzenia i aktualizowania planów gospodarowania lasami, które uwzględniają zarówno aspekty przyrodnicze, jak i społeczne. Takie plany powinny być poddawane regularnym przeglądom, aby można było reagować na zmieniające się warunki oraz wyniki monitoringu. Zmiany w planowaniu powinny być konsultowane z zainteresowanymi stronami, co pozwoliło by na pełniejsze uwzględnienie ich opinii i potrzeb. Wdrażanie tych planów przyczyniło by się do długoterminowej stabilności ekosystemów leśnych, zapobiegło ich degradacji oraz wsparło funkcje ochronne, a także rekreacyjne lasów.

Aby zapewnić skuteczność wdrażania zasad odpowiedzialnej gospodarki leśnej, standard FSC wprowadza narzędzia monitorowania i oceny działań gospodarczych. Organizacje zarządzające lasami zobowiązane są do systematycznego sprawdzania skutków swoich decyzji, w tym ich wpływu na środowisko oraz społeczności lokalne. Regularny monitoring pozwala dostosowywać praktyki leśne do aktualnych potrzeb i warunków, co sprzyja lepszemu zarządzaniu zasobami leśnymi. Narzędzia monitoringu obejmują m.in. ocenę skutków gospodarki leśnej na gatunki chronione, jakość wód i gleby, a także warunki pracy w sektorze leśnym.

Ostatnia rewizja standardu FSC dla Polski odzwierciedla znowelizowaną treść Zasad i Kryteriów FSC oraz rosnącą świadomość znaczenia społecznej funkcji lasów oraz konieczności angażowania interesariuszy w proces zarządzania. Wprowadzone wymagania dotyczące współpracy ze społecznościami lokalnymi oraz monitorowania skutków gospodarki leśnej stanowią odpowiedź na współczesne wyzwania związane ze zmianami środowiskowymi i społecznymi. Wdrażanie standardów FSC potwierdzają coroczne, niezależne audyty, w których mogą również uczestniczyć zewnętrzni obserwatorzy, a raporty z przebiegu audytów są publicznie dostępne – podnosi to transparentność praktyk leśnych.